

Introduksjon til systemet for mva-kompensasjon

Merverdiavgiftskompensasjon er en refusjon man får ved at staten refunderer merverdiavgift, basert på særskilte refusjonskrav.

Kirkelig fellesråd og menighetsråd må forholde seg til to typer momsbestemmelser; et merverdiavgiftssystem og et merverdiavgiftskompensasjonssystem.

Nedenfor finner du en nærmere beskrivelse av systemet for merverdiavgiftskompensasjon, med hovedvekt på det som er aktuelt for kirkelig fellesråd og menighetsråd.

Formålet med ordningen som ble innført i 2004 var primært å motvirke konkurransevridninger som følge av merverdiavgiftsbestemmelser. Ordningen er innrettet for å gi virksomheten fradrag/kompensasjon for merverdiavgift ved anskaffelser av varer og tjenester.

Ordningen er generell og omfatter anskaffelser i både drift og investering til bruk i fellesrådets/menighetsrådets virksomhet. Det finnes imidlertid også unntaksbestemmelser som er viktig å være oppmerksom på.

Ordningen er i sin innretning slik at virksomheter som er omfattet må søke/sende refusjonskrav via Altinn for utgifter til merverdiavgift som virksomheten har hatt i perioden. I denne ordningen vil selve merverdiavgiftsbeløpet i første omgang være registrert som en utgift i regnskapet, og refundert beløp vil komme frem som en inntekt.

Vi gjør oppmerksom på at det som omtales her ikke må forveksles med merverdiavgiftskompensasjonsordning for veldedige og allmennyttige organisasjoner.

Hvem er omfattet av ordningen?

Kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke er omfattet av kompensasjonsordningen som gjelder for kommuner mm. Dette med utgangspunkt i merverdiavgiftskompensasjonslovens §2, punkt e, der kirkelig fellesråd er nevnt. Menighetsråd er ikke nevnt særskilt i loven, men ble inkludert etter en egen fortolkningsuttalelse fra Finansdepartementet i mars 2004.

Hva omfattes?

Kompensasjonsordningen er en *generell* ordning og omfatter i prinsippet all anskaffelse både til drift og investering. Jmfør §3: «Det ytes kompensasjon for merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester fra registrerte næringsdrivende.»

§ 4 gir likevel en nærmere avgrensning, og i tillegg er det her også noen unntak å være oppmerksom på: § 4, første ledd: «Kompensasjon ytes bare i den utstrekning anskaffelsen skjer til bruk i den kompensasjonsberettigede virksomheten».

Ordlyden «til bruk i virksomheten» er svært sentral, og har som konsekvens at dersom det er anskaffelser av utstyr, tjenester mv, som er til bruk i annen virksomhet, så gir ikke dette rett til mva-refusjon. Dette kan for eksempel være aktuelt i forholdet mellom kirkelig fellesråd og menighetsråd, og også ved fellesanskaffelser hvor ett råd anskaffer på vegne av flere.

Hva omfattes ikke?

Lovens § 4, andre ledd, angir punktvis fem særskilte unntak der det ikke gis rett til merverdiavgiftskompensasjon:

Punkt 1: Når det foreligger rett til fradrag for inngående mva-avgift etter bestemmelsene i mva-loven kapittel 8, gis det ikke rett til merverdiavgiftskompensasjon.

Punkt 2: Det gis ikke merverdiavgiftskompensasjon for merverdiavgift ved anskaffelser som nevnt i mva-lovens § 8-3 og § 8-4, altså servering, representasjon, kunst, naturalytelser til ansatte, gaver, bolig og velferdsformål, samt personkjøretøy (anskaffelse, drift og vedlikehold).

Unntakene i punkt 2 ovenfor har vært gjenstand for mange spørsmål, spesielt rundt servering. I forhold til sistnevnte foreligger det imidlertid en [uttalelse fra Skatt Øst \(2010\)](#) og [Skatt Midt-Norge \(2009\)](#), som taler i retning av at kostnader til mat og drikke som serveres i tilknytning til kirkelige arrangementer, eksempelvis kirkekaffe og konfirmasjonsarbeid, kan være kompensasjonsberettiget. Da med forbehold om at det ikke tas betalt.

I tilknytning til KA-kurs om moms har vi laget en oppstilling og forsøkt på en avgrensning («Ja» indikerer at det gis kompensasjon, «Nei» indikerer at det ikke gis kompensasjon):

- Kirkekaffe - Ja
- Eldretreff/diakonale samlinger - Ja
- Konfirmantsamling - Ja
- Konfirmant-weekend - Ja
- Trosoplæring/kurskveld - Ja
- Barne-/ungdomsleirer - Ja
- Servering på menighetsrådsmøte - Nei
- Juletilstelning for ansatte/frivillige - Nei
- Tjenestereiser for ansatte - Nei
- Utgifter til representasjon - Nei

Ordninger med servering kan variere, og det anbefales å anvende en nøktern holdning og ikke strekke Skatteetatens imøtekommenhet for langt. Innkjøp av mat og utgifter til servering som det tas betalt for, omfattes ikke av retten til mva-kompensasjon.

Punkt 3: Det gis i utgangspunktet ikke merverdiavgiftskompensasjon på anskaffelser til bygg, anlegg eller annen fast eiendom for salg eller utleie, men det oppstår mange avgrensings-/ fortolkningsspørsmål. Dette gjelder for eksempel ved delvis utleie. Slike grensedragninger omtales nærmere i neste avsnitt.

Punkt 4: Det gis ikke merverdiavgiftskompensasjon når kommuner, fylkeskommuner, interkommunale og interfylkeskommunale sammenslutninger, driver økonomisk aktivitet, og denne aktiviteten kan være i konkurranse med virksomheter som ikke er kompensasjonsberettiget.

Punkt 5: Det gis ikke merverdiavgiftskompensasjon ved anskaffelser på mer enn 10.000 kroner som er betalt kontant (mva-lovens § 8-8).

Nærmere om eiendom og merverdiavgift

Utleie av bygg:

Utleie av bygg kan gjøres helt eller delvis. Bygg som leies ut 100 prosent vil ikke ha rett til merverdiavgiftskompensasjon for utgifter til drift og vedlikehold. Ved utleie må man også være oppmerksom på at merverdiavgift på nybygg eller på/ombygging de seneste ti årene kan bli gjenstand for tilbakebetaling ut fra justeringsreglene. Det må i så fall gjøres nærmere beregninger om og eventuelt hvor stort beløp som skal justeres/tilbakebetales.

Mest aktuelt i praksis er imidlertid at det finner sted delvis utleie. Dette kan gjelde utleie av deler av areal, utleie i avgrensede perioder eller en kombinasjon. Det kan da bli aktuelt med en forholdsmessig avkortning av mva-kompensasjon. Her har skattemyndighetene en bestemmelse som sier at ubetydelig utleie ikke vil medføre avkortning i mva-kompensasjon. «Ubetydelig» er definert som mindre enn 5 prosent. Her må det igjen skje beregning og dokumentasjon som grunnlag for behandling.

En ytterligere avgrensning er mot *utlån* av lokaler, hvor utlån ikke defineres som utleie i mva-lovens betydning. Utlån i denne sammenheng er når lokaler stilles til andres disposisjon uten betaling, eventuelt hvor det betales kun for vask og dekning av faktiske kostnader.

Justeringsreglene ved salg eller endret bruk av eiendom:

Mva-lov og kompensasjonslov inneholder bestemmelser om en *justeringsperiode* på ti år for fast eiendom som har vært gjenstand for ny-, på- eller ombygging, der inngående merverdiavgift utgjør minst 100.000 kroner.

Justeringsreglene i innebærer i hovedtrekk at inngående merverdiavgift på kapitalvarer justeres opp eller ned dersom tilknytningen mellom kapitalvaren og den avgiftspliktige virksomheten endres etter at kapitalvaren er anskaffet. For fast eiendom, bygg og anlegg gjelder dette en periode på ti år fremover i tid.

Ved endret bruk eller overdragelse av fast eiendom, skal inngående merverdiavgift justeres, dvs. enten økes eller reduseres dersom det i løpet av justeringsperioden inntrer en justeringshendelse.

Ved overdragelse av fast eiendom kan justeringsrett/-plikt overdras sammen med den faste eiendommen.

Bestemmelsene om justering av kompensert merverdiavgift finnes i kompensasjonsloven § 16, og de nærmere detaljer finnes i merverdiavgiftsloven kapittel 9. Henviser også til bestemmelser i mva-forskriftens § 9-1-2 om registrerings- og dokumentasjonsplikt av kompensert mva ved anskaffelse av fast eiendom.

Kommunens rett til mva-kompensasjon ved anskaffelser som ledd i en tjenesteytingsavtale:

Kommunens rett til mva-kompensasjon gjelder ut fra kompensasjonslovens § 4 kun anskaffelser som skjer til bruk i kommunen. Det har vært reist spørsmål om da kommunen har rett til mva-kompensasjon ved anskaffelser som kommunen gjør for bruk i kirkelig fellesråd når dette skjer som tjenesteyting etter bestemmelsen i tidligere kirkeloven § 15, nå trossamfunnsloven §14.

Det foreligger uttalelser fra [Skattedirektoratet](#) hvor det bekreftes at utgifter som kommunen har som ledd i en tjenesteytingsavtale med kirkelig fellesråd, er å likestille med kommunens eget bruk, med henvisning til kommunens lovpålagte finansieringsforpliktelse.

Bygg som brukes felles av kirkelig fellesråd og menighetsråd:

Det er en vanlig ordning at kirkelig fellesråd disponerer kontorlokaler i et menighetshus som eies og driftes av et menighetsråd. Det har vært reist spørsmål om da menighetsrådet vil være avskåret fra mva-kompensasjon på anskaffelser og drift/vedlikehold på den del som fellesrådet «leier».

Her finnes flere uttalelser fra Skatteetaten som klargjør at slik disponering/ «utleie» ikke regnes som utleie i mva-lovens forstand, med henvisning til at det er soknet som er den juridiske eier, og begge organer representerer soknet som eier.

Kirkelig fellesråd som leietaker av kontorlokaler hos ekstern utleier / eiendomsselskap:

Ved slike leieforhold er det vanlig at utleier er frivillig mva-registrert etter bestemmelsen i mva-loven § 2-3. Hensikten med det er at utleier skal ha fradragsrett for mva ved bygging og drift/vedlikehold av utleiebygg. Forutsetningen er imidlertid at utleie skjer til leietaker som driver avgiftspliktig virksomhet, eller til kommune/interkommunale sammenslutninger etter kommunelov eller kommunal særlovgivning. Kirkelig fellesråd er ikke omfattet av kretsen av godkjente leietakere som gir utleier rett til å fakturere leie med mva.

Regnskapsmessig behandling / innsending av kompensasjonskrav

Mva-kompensasjon regnskapsføres som inntekt på egen definert konto (art 729) og inntektsføres på grunnlag av kode ved kontering med motpost kortsiktig fordring. Ved innsending av krav og utbetaling fra Skatteetaten, blir beløpet godskrevet/kreditert denne fordringskonto i balansen.

Kirkelig fellesråd og menighetsråd kan velge mellom å sende krav ved hver termin eller årlig sammenfallende med 6. termin.

Refusjonskrav skjer via Altinn og skal være attestert av autorisert revisor eller kommunal revisjon.

Det er en forutsetning at mva-beløpet utgjør minst 20.000 kroner for å kunne sende kompensasjonskrav.

Spesielt for mindre menighetsråd kan det være en utfordring at samlet mva-beløp i et kalenderår ikke kommer opp i denne størrelsen. Virksomheten mister da sin rett til mva-kompensasjon for det aktuelle året.

Foreldelse av kompensasjonskrav

Kompensasjonslovens § 6 har følgende bestemmelse i 1. ledd: «Foreldelsesfristen for krav om kompensasjon er sammenfallende med fristen for å sende inn skattemelding for sjette periode påfølgende år.» De strenge foreldelseskrav som gjelder kommuner/fylkeskommuner i paragrafens andre ledd gjelder altså ikke for kirkelige fellesråd og menighetsråd.